

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО РИНКУ

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF THE STUDY OF THE INTERNAL MARKET

На основі аналізу теоретико-методологічних джерел вітчизняних і зарубіжних учених систематизовано етапи еволюції наукових досліджень внутрішнього ринку. У статті класифіковано і структуровано категорію «ринку» як сукупність системних інститутів. Автор виокремлює три теоретичні підходи до трактування сутності поняття «внутрішній ринок», а саме: змістовий, процесуальний та інституційний. Звертається увага, що внутрішній ринок відіграє дуальну роль, оскільки він системно і комплексно впливає як на стимулювання розвитку, так і безпосередньо на сам економічний розвиток. Сформульовано авторський підхід до визначення цієї категорії, який поєднує змістовий, процесуальний та інституційний підходи. У цілісній ринковій системі з урахуванням просторово-територіального критерію виокремлено чотири рівні, відповідно виокремлено види ринків кожного рівня. Сформульовано авторський підхід до розуміння функцій, за допомогою яких реалізується внутрішній ринок.

Ключові слова: внутрішній ринок, галузеві ринки, місцеві ринки, регіональні ринки, функції внутрішнього ринку.

На основе анализа теоретико-методологических источников отечественных и

зарубежных ученых систематизированы этапы эволюции научных исследований внутреннего рынка. В статье классифицировано категорию «рынок» как совокупность системных институтов. Автор выделяет три теоретические подходы к трактовке сущности понятия «внутренний рынок», а именно: содержательный, процессуальный и институциональный. Обращается внимание, что внутренний рынок играет дуальную роль, поскольку он системно и комплексно влияет как на стимулирование развития, так и непосредственно на само экономическое развитие. Сформулирован авторский подход к определению этой категории, объединяющий содержательный, процессуальный и институциональный подходы. В целостной рыночной системе с учетом пространственно-территориального критерия выделены четыре уровня этой системы, соответственно выделены виды рынков каждого уровня. Сформулирован авторский подход к пониманию функций, с помощью которых реализуется внутренний рынок.

Ключевые слова: внутренний рынок, отраслевые рынки, местные рынки, региональные рынки, функции внутреннего рынка.

УДК 339.1

Клепанчук О.Ю.

к.е.н., доцент, доцент кафедри державних та місцевих фінансів Львівський національний університет імені Івана Франка

The stages of the evolution of scientific research of the internal market are based on the analysis of theoretical and methodological sources of Ukrainian and foreign scientists. In the article the category "market" is categorized and structured as a set of system institutes: institute of property, institute of money, time-spatial institute, institute of intermediaries, institute of pricing, institute of competition. In the scientific article, three theoretical approaches to this concept: the content approach, the procedural approach and the institutional approach are isolated and analyzed. The peculiarity of the internal market is a dual manifestation – he makes a systematic and comprehensive impact on stimulating economic and social development as well as directly on development itself. The author's approach to the definition of this category is formulated. The internal market is the system of financial and economic relations established in the country, the mechanism of interaction and economic relations between the entities in the field of commodity-money circulation, the basis of economic growth. In the integral market system, taking into account the spatial-territorial criterion, four levels are identified, respectively; the types of markets of each level are distinguished: mega-level (world market), macro-level (national and internal market), mezo-level (regional and sectoral markets), micro-level (local markets). The internal market is considered by the author as a market of a macro level of a holistic market economic system. The author's approach to understanding the functions through which the internal market is realized is justified. In particular, the author proposes author's definitions of the main functions of the internal market, which are considered in the scientific literature, in particular: self-regulatory, regulatory, controlling, stimulating, information functions and function of realization. The author complements the functions of the internal market with three new systematic functions: namely, the production-economic function, the innovative-progressive function, the integration-communicative function.

Key words: internal market, industry markets, local markets, regional markets, functions of the internal market.

Постановка проблеми. Історично формування внутрішнього ринку відбулося під дією необхідності проведення товарно-обмінних операцій як механізму взаємодії покупців та продавців. З подальшим розвитком процесів поділу праці внутрішній ринок набув ознак товарно-грошових відносин, а подальший розвиток товарного виробництва призвів до формування механізму економічної конкуренції між виробниками. Стан і рівень розвитку внутрішнього ринку країни визначає економічного та ринкового потенціал національної економіки та перспективи її розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальним проблемам формування та розвитку внутрішнього ринку присвячено багато наукових публікацій. Значний внесок у дослідження внутріш-

нього ринку внесли зарубіжні та вітчизняні вчені, серед яких Н.І. Балдич [1], В.Г. Бодров [1], В.М. Гусев [1], В.Ю. Дорош [2], Т. Еггертсон [16], М.С. Забедюк [2], Р. Коуз [3], Т.Г. Маренич [4], А. Маршалл [5], Н.А. Мікула [6], Т.О. Осташко [12], Л.І. Павлюк [7], Н.М. Попадиниць [8; 9; 11], Д. Росс [15], А. Сміт [10], І.З. Сторонянська [11], О.В. Пустовойт [12], В. Точилін [12], О. Уільямсон [13], Д. Ходжсон [14], Ф. Шерер [15]. Проте в науковій літературі теоретичних неточностей та протиріч, дана наукова проблематика потребує розвитку і уточнення.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження теоретико-методологічних основ внутрішнього ринку та конкретизація основних його функцій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Внутрішній ринок виник у результаті розвитку

товарно-грошових відносин у процесі виробництва товарів та їх обміну. Основою формування та розвитку внутрішнього ринку країни є поглиблення суспільного поділу праці. Сучасні процеси інтеграції та глобалізації видозмінюють характер економічних відносин, масштабуючи основні ринкові механізми, засновані на поділі праці на площину світового ринку, у якому діють не тільки економічні але й соціальні, політичні важелі, ще більше поглиблюючи процеси поділу праці в нових формах їх сучасного прояву, таких як спеціалізація, концентрація, кооперація.

Загалом, основними завданнями дослідження сутності внутрішнього ринку є дослідження еволюціонування економічної теорії його формування та розвитку, визначення передумов формування поняття «ринку» та «внутрішній ринок», дослідження ролі внутрішнього ринку в загальній ринковій структурі та ринковій типології, визначення основних критеріїв класифікації внутрішнього ринку, дослідження структури та детермінант розвитку внутрішнього ринку.

Дослідженням теоретико-методологічних засад формування та розвитку внутрішнього ринку країни присвячено численні праці видатних зарубіжних та вітчизняних науковців. Першими дослідниками, що стояли у витоків науки та формували підґрунтя сучасної економічної теорії в дослідженнях внутрішнього ринку були: А. Сміт, Л. Вальрас, А. Маршалл, А Пігу, А. Курно та інші.

Визначення поняття ринок одним із перших дав А. Сміт, який зазначив, що ринок є формою організації економічної діяльності людей. За теорією А. Сміта ринками керує «невидима рука» ринкової ціни, формується через механізм ринкової конкуренції [10, с. 24]. В його працях окреслені засади економічної теорії, що набули продовження у дослідженнях науковців неокласиків. Найбільш широкого застосування, до визначення сутності «ринку», набув інституційний підхід, описаний О. Уільямсоном [13, с. 48] та Д. Ходжсоном [14, с. 45-46] які визначили, що ринок та структури, що на ньому функціонують є економічними інститутами. А. Маршалл у роботі «Принципи економічної науки» визначив ринок як район, у якому внаслідок вільних відносин між покупцями та продавцями ціни на одні і ті ж товари вирівнюються [5, с. 6]. Ф. Шерер та Д. Росс досліджували структури ринку та процеси конкуренції на ринку, що мали безпосередній вплив на його розвиток та визначили вплив економічної політики держави на стан та розвиток ринкових відносин [15, с. 3]. Р. Коуз у своїх працях зазначив, що ринки являють собою інститути, які існують для полегшення обміну [3, с. 10].

За неоінституційним підходом до економічної теорії дослідженням у працях Т. Еггертсона [16, с. 29-30] досліджено економічні витрати,

пов'язані із інформаційним забезпеченням функціонування та взаємодії між продавцями та покупцями в умовах ринку та визначено поняття «трансакційних витрат» пов'язавши їх із дією ринкових механізмів. Водночас, за дослідженням О. Уїльмсона «величина трансакційних витрат визначається сумою витрат фірм на складання контрактів та контролем і забезпеченням їхнього виконання» [13, с. 55].

Загалом, еволюція економічної теорії та теорії формування, становлення і розвитку внутрішнього ринку налічує п'ять основних етапів, що представлені та описані на рис. 1.

Зауважимо, що в науковій літературі виділяють також три етапи розвитку внутрішнього ринку. Зокрема, В.Д. Дорош і М.С. Забедюк вважають, що на першому етапі відбувалося первісне розуміння або ідентифікація даного поняття, орієнтація на конкретні час і місце зустрічі продавця і покупця. Другий етап – це формування системи наукових знань про ринок, так званий неокласичний напрям економічної теорії, коли сформувалася теорія ринкової рівноваги. Сучасний третій етап представлений теорією інституціоналізму, який внутрішній ринок розглядає як спосіб спонтанної координації дій економічних агентів [2, с. 94].

Сучасними вітчизняними науковцями досліджено, структуровано та класифіковано категорію «ринку» як сукупність системних інститутів, до яких належать: інститут власності, як взаємодію реальних та потенційних власників товару; інститут грошей, оскільки ринок є організованим процесом обміну товарів на їх грошовий еквівалент; часово-просторовий інститут як місце укладання економічних угод; інститут посередників, оскільки ринок є сферою економічних відносин та певних механізмів їх реалізації; інститут ціноутворення, оскільки обсяг попиту, існуючий на ринку є одним із важливих засад формування ціноутворення товарної продукції; та інститут конкуренції оскільки ринок формує середовище вільної конкуренції у боротьбі за споживача [1, с. 9-10]. За визначенням, наведеним науковцями В. Бодровим, Н. Балдич, В. Гусевим, О. Сафроною та О. Соколовою ринок є системою інститутів, які регламентують права власності, що виникають у процесі товарообміну між учасниками ринку, і розподіл між ними обмежених виробничих ресурсів, необхідних для подальшого виробництва продукції із метою задоволення потреб споживачів [1, с. 11]. На думку Т. Маренич ринок є одним із найбільших досягнень людської цивілізації, оскільки новітня історія не знає жодного прикладу високо розвинутої, гнучкої, ефективно функціонуючої економіки без ринку [4, с. 11]. Поняття внутрішнього ринку у сучасних умовах невід'ємно пов'язано із поняттям конкуренції між товаровиробниками та конкурентоспроможності внутрішнього ринку країни її това-

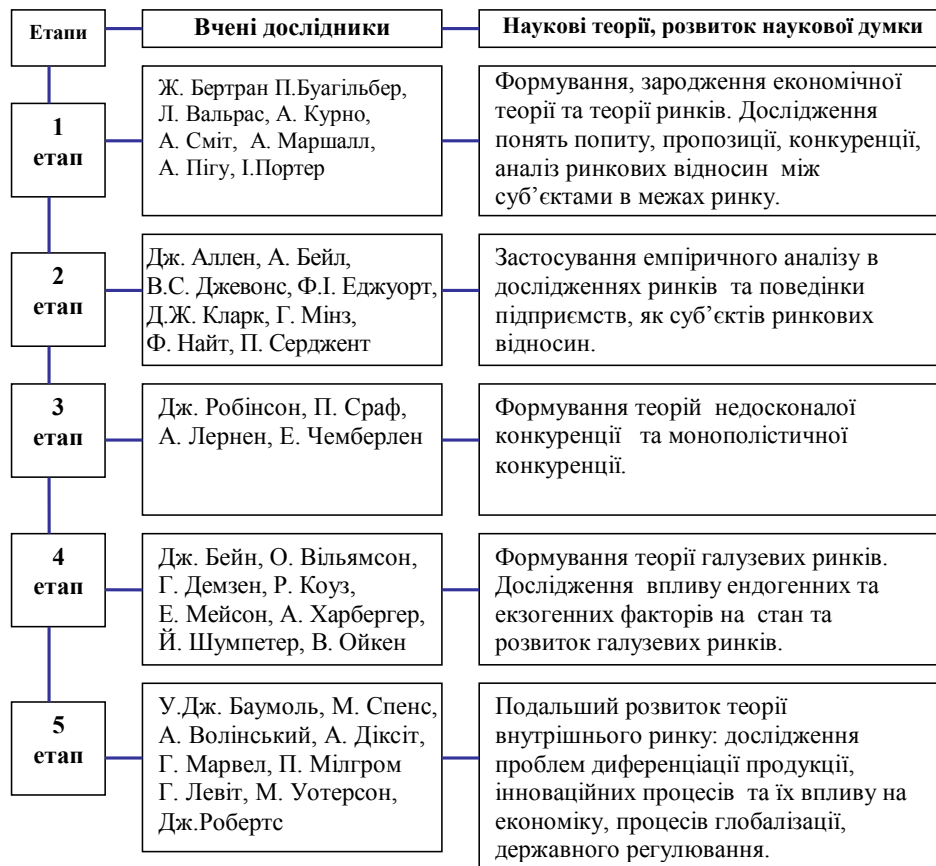

Рис. 1. Основні етапи еволюція економічної теорії та наукової думки в дослідженнях внутрішнього ринку

Джерело: сформовано на основі [3; 5; 9; 10; 13; 15; 16]

ровиробників та їх продукції на внутрішньому та у взаємодії із зовнішнім ринком.

Узагальнення наукових досліджень провідних науковців, дають можливість зазначити, що характерними критеріями розвитку внутрішнього ринку є здатність до саморегулювання та спрямованість на зростання його ефективності. Стан внутрішнього ринку зазвичай визначається суспільним ладом, що існує у країні. Історія та етапи розвитку та процеси, що активували розвиток внутрішнього ринку країни досліджено та систематизовано у працях Н. Попадинець. Так, класичний механізм взаємодії виробників та споживачів спонукав до поступового переходу від взаємовідносин в межах окремих натуральних господарств до простого товарообміну на ранніх стадіях суспільного поділу праці та до початкового становлення внутрішнього ринку країни. Рушійною силою формування внутрішнього ринку виробників та споживачів став механізм економічної конкуренції, оскільки виробництво в цих умовах здійснювалося не за для власного споживання, а для обміну, а ефективність та ціна цього обміну значною мірою залежали від кількості та наявності пропозиції виробників [8, с. 124]. Таким чином, було закладено першооснови, підґрунтя сучасного ринкового

розвитку, адже такий механізм орієнтував виробництво на наявність та обсяги існуючого попиту на товарну продукцію.

Теоретико-методичні засади та практичні підходи до формування, становлення і розвитку внутрішнього ринку в країні досліджувалися фахівцями, науковцями Національної академії державного управління, Інституту економіки та прогнозування Національної академії наук України, Інституту регіональних досліджень НАН України, а іншими науковими та науково-освітніми установами й закладами, пропонується значна кількість авторських визначень поняття внутрішнього ринку, що мають наукову вагу та повно й різнопланово передають багатоаспектність внутрішнього ринкового розвитку та роль внутрішнього ринку у загальноекономічному розвитку країни.

На наш погляд, доцільно виділяти три підходи до трактування сутності поняття «внутрішній ринок», а саме: змістовий, який передбачає розширення і конкретизація змістового наповнення поняття «внутрішній ринок»; процесуальний, що розглядає соціально-економічні процеси та суспільні відносини, які виникають на внутрішньому ринку; інституційний, який розглядає інституційні одиниці, які є посередниками між покупцями і продавцями.

Аналіз основних підходів до визначення поняття внутрішній ринок та теоретичних концептуальних засад його функціонування дає можливість сформулювати авторське визначення відповідно до якого внутрішній ринок є сформованою у країні системою фінансово-господарських відносин, механізмом взаємодії та економічних зв'язків між суб'єктами в сфері товарно-грошового обігу, базисом, основою економічного зростання, особливістю якого є дуальний прояв, що здійснює системний і комплексний вплив як на стимулювання соціально-економічного розвитку так і безпосередньо на сам розвиток, внаслідок впровадження структурних змін та інституційних реформ як ключових засобів регулювання внутрішнього ринку.

Комплексне осмислення наведених наукових підходів до визнання сутності «внутрішнього ринку» дає можливість окреслити його основні концептуальні засади: системність, наявність взаємозв'язків, наявність взаємодії між суб'єктами внутрішнього ринку, локальну територіальну визначеність внутрішнього ринку як певної території та відкритість внутрішніх взаємозв'язків, динаміку ринку, кон'юнктуру ринку, регульованість внутрішнього ринку країни.

Основними об'єктами внутрішнього ринку виступають сегменти ринку, ринкова кон'юнктура, попит та пропозиція, ринкові процеси, процеси взаємодії між сегментами ринку, матеріальні потоки: товари, послуги, роботи; фінансові потоки; інформаційні та комунікаційні потоки. Основними суб'єктами внутрішнього ринку є покупці товарів та послуг, продавці, торгові посередники, в тому числі і не резиденти, державні законотворчі та регулюючі інституції, організації, що формують ринкову інфраструктуру (логістичні, фінансові, інвестиційні, біржові і т.д.).

Внутрішній ринок в науковій літературі розглядається в контексті загального ринкового розвитку, де суспільний поділ праці прискорює ринкові процеси і ускладнює взаємодію різних видів ринків.

Цілісна ринкова система передбачає певні рівні і їх взаємодію. На наш погляд, можна виділити чотири рівні з урахуванням просторово-територіального критерію, а відповідно і різні види ринків:

- мегарівень – світовий ринок;
- макрорівень – національний і внутрішній ринок;
- мезорівень – регіональний та галузевий ринки;
- мікрорівень – місцеві ринки.

Н.М. Попадинець крім цих п'ять видів ринків виділяє транскордонні ринки, які виникли внаслідок процесів інтеграції та глобалізації і являють собою об'єднання національних ринків товарів та послуг, що сформовані на кордонах сусідніх країн та неформально використовуються громадянами декількох країн. [8, с. 125]. Розвиток транскордонних ринків та транскордонного ринкового співробітництва, вважає Н.А. Мікула, формалізує

відносини між країнами транскордонного регіону і сприяє удосконаленню національного законодавства та його наближення до міжнародних норм та стандартів, а також сприяє фактичній реалізації інтеграційних процесів на конкретних територіально визначених ринках [6, с. 105].

Світовий ринок, який виникає внаслідок міжнародного поділу праці, представляє собою сукупність сукупністю національних ринків, які взаємодіють між собою. Галузеві ринки в ринкових системах є базовими. Вони класифікуються на ринки товарів кінцевого споживання (споживчі та інвестиційні блага); ринки послуг; ринки виробничих ресурсів (праці та природних ресурсів); фінансові ринки [12, с. 32]. Галузеві ринки є складовою всіх інших видів ринків.

Регіональні ринки характеризують стан поділу праці та товарно-грошові відносини, що склалися на певних територіях, регіонах країни, часто їх характерною рисою є значна спеціалізація, пов'язана із географічними особливостями розташування, наявністю корисних копалин, природних мінеральних ресурсів, кліматичними умовами чи розвитком промисловості. Регіональні ринки розвиваються під впливом територіальних особливостей і традицій, ментальності населення, способу життя і зайнятості населення, розвитку соціально-культурної сфери, рівня розвитку виробничих відносин, рівня споживання [7, с. 322]. Регіональний ринок є частиною внутрішнього ринку.

Стосовно місцевого ринку, то це «сукупність галузевих ринків товарів і послуг, на які існує попит споживачів у певній місцевості [8, с. 125]. На думку В. Точиліна для розвитку місцевого ринку основою формування та характерною особливістю є внутрішня кон'юнктура ринку та домінування попиту на ті чи інші товари та послуги на даному місцевому ринку [12, с. 32].

В науковій літературі, як правило, внутрішній ринок ототожнюється з національним. Ми підтримуємо точку зору науковців, які стверджують, що внутрішній ринок можна ототожнювати з національним ринком лише тоді, коли мова йде про закриту економіку [8, с. 126]. У відкритій ринковій системі національний ринок держави є пов'язаний міжнародним ринком. Водночас внутрішній ринок країни задовольняє попит на товари та послуги тих ринкових суб'єктів, які є на конкретній території країни. Тому у відкритій ринковій економічній системі національний та внутрішній ринок є різними функціональними ринками. Заодно слід зауважити, що внутрішній ринок країни взаємодіє із світовими товарними, сировинними, фінансовими, трудоворесурсними ринками.

Отже, внутрішній ринок стосується макроекономічного рівня цілісної ринкової системи, тобто внутрішній ринок є макроекономічною категорією. Разом з тим, в науковій літературі внутрішній

ринку, на наш погляд, помилково називають мезо-економічною категорією, ототожнивши внутрішній ринок з регіональним ринком [7, с. 323].

Вагоме значення в розумінні сутності внутрішнього ринку має дослідження його функцій та ролі в економічному розвитку країни. Так, у працях І. Стронянської [11, с. 49] та Н. Попадинець [9, с. 32] визначено та описано основні функції внутрішнього ринку такі як: саморегулююча, регулююча, контролююча, стимулююча, інформаційна функції та функція реалізації. Саморегулююча функція внутрішнього ринку полягає у збалансуванні, узгодженні асортименту та структури попиту і пропозиції в межах певних ринків; регулююча функція полягає у встановленні рівноважної конкурентної ціни; контролююча функція проявляється при створенні передумов для ринкової рівноваги і виробництва рівноважного обсягу продукції; стимулююча функція стимулює виробників знижувати витрати виробництва і підвищувати якість продукту; інформаційна функція полягає в інформуванні товаровиробників та споживачів про ринкову ситуацію стосовно конкретного економічного блага; функція реалізації реалізується в процесі товаропросування від виробника до споживача.

Слід зазначити, що питанням наукової дискусії є наведена характеристика саморегулюючої функції, оскільки авторами подаються при цьому ознаки симетричного ринку, що в цілому є станом, досягнення якого в умовах практичної реалізації можливо лише в короткочасний період та за окремими критеріями і відповідно саморегулююча функція може полягати у збалансуванні ринкової кон'юнктури, що є визначальною для товаровиробників при формуванні обсягів виробництва. По-друге, важко погодитися із таким визнанням регулюючої функції оскільки ціна пропозиції, як правило, відповідає собівартості товару як нижньої межі ціноутворення і наявності та обсягу конкурентних пропозицій. Водночас контролююча функція дублює стимулюючу функцію.

Ми пропонуємо розширене трактування запропонованих вище шість функцій внутрішнього ринку. Так, саморегулююча функція полягає у збалансуванні та наявності саморегулювання внутрішньої кон'юнктури ринку, що базується на механізмах саморегулювання відповідно до існуючого попиту, його зміни та доцільності виробництва тієї чи іншої продукції у певний період часу. Яскравим прикладом саморегулюючої функції ринку є прояви сезонності чи виробничо-збутової активності в передсвяткові періоди на певні групи товарів чи послуг.

Сутність регулюючої функції внутрішнього ринку виявляється при формуванні внутрішніх детермінант регулювання ринку, серед яких для формування ціни визначальним є вартість ресурсів, технологія виробництва та потенційний обсяг

внутрішнього ринку, для формування попиту: тип продукції, купівельна спроможність внутрішнього ринку, наявність на ринку імпортованої продукції та її ціна. Регулююча функція проявляється в формуванні взаємного впливу внутрішніх детермінант та їх активності в певний період часу.

Стимулююча функція внутрішнього ринку полягає у стимулюванні динаміки та активності поведінки виробників та покупців на внутрішньому ринку, їх мотивуванні та само-мотивуванні для подальшого інвестування капіталу в реальний сектор економіки в межах внутрішнього ринку країни.

Контролююча функція цього ринку полягає у здійсненні самоконтролю за функціонуванням внутрішнього ринку через дію ринкових інститутів та внутрішніх регуляторів. Сутність контролюючої функції у створенні передумов для ефективного ринкового розвитку та контролю за функціонуванням внутрішнього ринку та з дотриманням всіма учасниками ринкових відносин норм чинного законодавства. Реалізація стимулюючої та контролюючої функцій внутрішнього ринку можлива за умови реалізації функцій державного регулювання внутрішнього ринку та у взаємодії із ними, оскільки контролююча та стимулююча функція внутрішнього ринку реалізуються в межах сформованого та визначеного законодавством країни діючого нормативно-правового поля та значною мірою залежать від успішності виконання державою своїх регуляторно-стимулюючих функцій.

Інформаційна функція внутрішнього ринку полягає у формуванні та функціонуванні єдиного інформаційного поля в межах певних галузей, регіонів між постачальниками та споживачами продукції. Ця функція реалізується засобами дії спеціалізованих структур та інформаційних ресурсів та у формуванні інформаційних потоків внутрішнього ринку, що в сучасних умовах має першочергове значення у функціонуванні внутрішнього ринку поряд із фінансовими та матеріальними потоками.

Функція реалізації полягає у функціонуванні механізму просування продукції від постачальників та виробників і акцентована на розбудові, поряд із традиційними, нових форм збуту продукції таких як електронна комерція, а також функціонуванні на ринку сучасних механізмів стимулювання збуту продукції, удосконалення мереж гарантійного та обслуговуючого сервісу відповідно до вимог часу та технологічного рівня продукції.

Проаналізувавши основних підходів і концептуальних наукових напрацювань щодо визначення та систематизації основних функцій внутрішнього ринку, ми вважаємо за необхідне доповнити їх новими систематизованими функціями:

– виробничо-економічною функцією, яка полягає у ринковому обґрунтуванні виробничих програм товаровиробників та наповненні їх асортиментом продукції;

– інноваційно-прогресивною функцією, оскільки зміни попиту на ринку активують випуск радикально нових та умовно нових, удосконалених, модифікованих продуктів по послуг, а виробництво нової інноваційної продукції стимулює впровадження нових інноваційних процесів їх виробництва, реалізації виробничого та маркетингового менеджменту, що забезпечує процесний інноваційний розвиток, розвиток продуктових та процесних інновацій за галузями і напрямками економічної діяльності, активізує розвиток науково-технічного прогресу та зміцнює інноваційний потенціал країни;

– інтеграційно-комунікаційною функцією, що полягає у активізації інтеграційних процесів взаємодії між товаровиробниками і споживачами продукції та подальшому зростанні щільності та мобільності комунікаційних зв'язків, за допомогою яких здійснюється їх взаємодія в межах внутрішнього ринку, як окремих елементів єдиної ринкової системи; цьому сприяє світовий розвиток програмного забезпечення та інформаційно-комунікаційних технологій.

Висновки з проведеного дослідження. Внутрішній ринок як система фінансово-господарських відносин і механізм взаємодії та економічних зв'язків між суб'єктами в сфері товарно-грошового обігу здійснює системний і комплексний вплив як на стимулювання соціально-економічного розвитку, так і безпосередньо на сам розвиток, він потребує впровадження структурних змін та інституційних реформ як ключових засобів регулювання внутрішнього ринку. Внутрішній ринок як макрорівневий структурний елемент цілісної ринкової системи взаємодіє з іншими ринками, виконую низку функцій. Це забезпечує ефективність функціонування як внутрішнього ринку країни, так і в цілому національної економічної системи.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бодров В., Балдич Н., Гусев В. та ін. Внутрішній ринок України: теорія та стратегія посткризового розвитку: наук.-метод. розробка / за заг. ред. В. Бодрова. Київ : НАДУ, 2011. 80 с.

2. Дорош В.Ю., Забедюк М.С. Формування понятійного апарату категорії «внутрішній ринок». *Економічний форум*. 2017. № 2. С. 93–96.

3. Коуз Р. Фирма, рынок и право : пер. с англ. Москва : Дело, 1993. 192 с.

4. Маренич Т.Г. Трансформаційна динаміка та механізми економічного регулювання агроформувань (питання теорії, методології та практики): монографія. Київ : ННЦ Інститут Аграрної економіки, 2005. 454 с.

5. Маршалл А. Принципы экономической науки : в 3 т.; пер. с англ. Москва : Прогресс, 1993. Т. 2. 310 с.

6. Мікула Н.А. Транскордонне співробітництво в умовах інтеграційних процесів України: дис. на здобуття наук. ступеня доктора екон. наук: спец. 08.08.01. Львів, 2005. 426 с.

7. Павлюк Л.І. Теоретико-методичні особливості функціонування внутрішнього ринку регіону. *Науковий вісник НЛТУ*. 2015. Вип. 25.1. С. 320–325.

8. Попадинець Н.М. Внутрішній ринок: підходи до визначення. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. 2015. Вип. 6. С. 124–129.

9. Попадинець Н.М. Внутрішній ринок продукції лісової промисловості України: проблеми та напрями розвитку : монографія. Львів, ІРД НАН України, 2014. 182 с.

10. Смит А. Исследование о природе и причинах богатства народов : в 2 т.; пер. с англ. Москва : Ленинград: Гос. Социаль-экономич. изд-во, 1935. Т.1. 371 с.

11. Сторонянська І.З., Попадинець Н.М. Внутрішній ринок: концептуалізація поняття. *Вісник інституту економіко-правових досліджень НАН України*. 2011. № 1. С. 46–51.

12. Точилін В.О., Осташко Т.О., Пустовойт О.В. та ін. Ринки реального сектора економіки України : структурно інституціональний аналіз / за ред. д-ра екон. наук, проф. В.О. Точиліна; Ін-т екон. та прогноз. НАН України. Київ, 2009. 640 с.

13. Уильямсон О. Экономические институты капитализма: фирмы, рынки «отношенческая контрактация» : пер. с англ. СПб. : Лениздат : CEV Press, 1996. 702 с.

14. Ходжсон Д. Экономическая теория и институты: Манифест современной институциональной экономической теории : пер с англ. Москва : Дело, 2003. 464 с.

15. Шерер Ф., Росс Д. Структура отраслевых рынков : пер. с англ. Москва : Инфра-М, 1997. 698 с.

16. Эггертсон Т. Экономическое поведение и институты : пер. с англ. Москва : Дело, 2001. 407 с.